

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету іноземної філології

_____ Г.Ф. Морошкіна
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2019

**ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ З ПЕРШОЇ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ (НІМЕЦЬКОЇ)**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
спеціальності 035 «Філологія»

спеціалізації 035.043 «Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – німецька»
освітньо-професійна програма: «Мова і література (німецька)»

Укладач: к.ф.н., доц. Федоренко Л.В.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри німецької філології і
перекладу

Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 2019 р.
Завідувач кафедри німецької філології і
перекладу

_____ С.Ю. Вапіров
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету іноземної філології

Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 2019 р.
Голова науково-методичної ради
факультету іноземної філології

_____ К.М. Ружин
(підпис) (ініціали, прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Галузь знань 03. «Гуманітарні науки»	нормативна	
		Цикл дисциплін: нормативний	
Розділів – 2	Спеціальність 035 «Філологія»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 210		4-й	4-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4. самостійної роботи студента – 5,5.	Спеціалізація 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)»	0 год.	0 год.
		Практичні	
	Освітньо-професійна програма: «Мова і література (німецька)»	88 год.	0 год.
	Рівень вищої освіти: бакалавр	Самостійна робота	
		122 год.	0 год.
		Вид підсумкового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Практика перекладу з першої іноземної мови (німецької)» є комплексною, вона включає в себе практичну (комунікативну), навчальну та виховну цілі. Основна мета полягає в тому, щоб сформувати у студентів навички адекватного перекладу текстів (письмових та усних) газетно-публіцистичного та офіційно-ділового стилю.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Практика перекладу з першої іноземної мови (німецької)» є:

- навчити студентів аналізувати композицію, тематичну спрямованість, стилеві особливості та інтенцію прочитаної/прослуханої інформації;
- навчити реферувати невеликі за обсягом газетні і журнальні статті;
- навчити виконувати усний та письмовий переклад з урахуванням труднощів, пов'язаних з особливостями мови.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Після завершення курсу студенти повинні **знати**:

- особливості перекладу текстів різних функціональних стилів (офіційно-ділового, газетно-публіцистичного, науково-технічного);
- особливості перекладу контекстуально-незалежної і контекстуально-залежної лексики;
- особливості перекладу фразеологізмів і стилістично забарвленої лексики;
- правила та способи відтворювання у тексті перекладу специфіки оригінального тексту;
- всі засоби перекладу лексичних одиниць і способи подолання мовних лексико-граматичних та стилістичних труднощів.

Після завершення курсу студенти повинні **вміти**:

- здійснювати адекватний переклад текстів різного рівня складності;
- здійснювати перекладацьку інтерпретацію тексту;
- ідентифікувати актуальні значення мовних одиниць;
- застосувати всі види лексико-граматичних трансформацій мовних одиниць у процесі перекладу з німецької мови на українську і навпаки.
- здійснювати реферування україномовних економічних і науково-технічних текстів;
- забезпечувати якісний письмовий і усний послідовний переклад суспільно-політичних текстів.
- робити повідомлення на побутові, країнознавчі, мистецтвознавчі і соціально-політичні теми;
- робити доповіді (до 7 хв.) з пройденого матеріалу;
- робити резюме й анотацію прочитаного оригінального твору чи прослуханого німецькою мовою повідомлення, доповіді;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **інтегральних і загальних компетентностей**:

- здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- уміння виявляти, формулювати та вирішувати проблеми;
- здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців;
- здатність спілкуватися першою іноземною мовою у професійній діяльності, опрацьовувати фахову літературу іноземною мовою;
- усвідомлена повага до різноманіття культур;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до проведення наукових досліджень на належному рівні.

Спеціальні компетенції, яких мають досягти студенти за результатами засвоєння курсу, включають:

- розуміння структури філологічної науки та її теоретичних основ;
- базові уявлення про мову як особливу знакову систему, її природу та функції, про генетичну і структурну типологію мов світу; фонетичний, лексичний, граматичний рівні мови;

- здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту;
- здатність створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами;
- здатність до ведення ділової комунікації усно і письмово державною та іноземними мовами;
- базові уявлення про загальні властивості літератури як мистецтва слова, про закони побудови художнього твору, літературні стилі;
- базові уявлення про основні тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури;
- здатність здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів;
- професійні знання й уміння з теорії та практики перекладу.
- розуміння сутності й соціального значення майбутньої професії, основних проблем дисципліни, що визначають теорію та практику перекладу.
- здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;
- здатність кваліфіковано й коректно з точки зору теорії мовознавства застосовувати іншомовні компетенції у різних сферах професійної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки.

У системі університетської освіти цей практичний курс логічно пов'язаний з іншими дисциплінами циклу професійної підготовки, такими, як «Теорія та практика перекладу», «Порівняльна стилістика», «Теоретична граматика», «Лексикологія», «Стилiстика», «Iсторiя мови», «Дискурсологія».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Формування перекладацької компетенції в сфері техніки, IT та медицини

Тема 1. Особливості перекладу технічних текстів: інноваційні технології та сучасні тенденції технічної еволюції.

Зміст: Переклад технічної документації з області машинобудування, верстатобудування, металургії, хімічної індустрії, прецизійної техніки, деревообробки, літакобудування, систем енергозбереження, переклад текстів сфери регенеративних джерел енергії, сантехнічної галузі.

Тема 2. Особливості перекладу IT- текстів: комп'ютери та інтернет-технології.

Зміст: Переклад текстів, пов'язаних з комп'ютерами та програмним забезпеченням: соціальні мережі, мобільний зв'язок, системи автоматизації виробництва; автоматизація управління будівлями, системи протипожежної автоматики і сигналізації; промислові системи контролю, спостереження та виробництва.

Тема 3. Особливості перекладу медичних текстів: медичне обслуговування та медичне забезпечення.

Зміст: Переклад інструкцій до медичних препаратів; переклад інструкцій до медичного обладнання, переклад інструкцій до стоматологічного обладнання, новітні тенденції і можливості в сфері стоматологічних технологій; переклад висновків медичного обстеження та аналізів.

Розділ 2. Формування перекладацької компетенції у сфері юриспруденції, економіки та PR.

Тема 4. Особливості перекладу юридичних текстів.

Зміст: Переклад контрактів, переклад ділової кореспонденції, протоколів засідань, переклад позовних заяв і поліцейських протоколів. Переклад законодавчих актів, свідоцтв та посвідчень.

Тема 5. Особливості перекладу економічних текстів.

Зміст: Переклад конференцій, семінарів, доповідей на економічних форумах на тему: макро- і мікроекономіка; приватне підприємництво; економічний розвиток; умови економічного зростання; інфляція та конкурентна боротьба; інвестиції; експорт та імпорт, монополії та злиття компаній, анти-конкурентні практики, податкова система.

Тема 6. Особливості перекладу рекламних текстів.

Зміст: Переклад рекламних текстів, текстів зі сфери архітектури та дизайну: дизайн інтер'єру, промисловий дизайн; переклад статей глянцевого видання: реклама меблів, літаків та яхт; дизайн годинників та прикрас, переклад опису об'єктів нерухомості та готелів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усього	у тому числі									
		л	с/п	лаб	сам.роб.		л	с/п	лаб	сам.роб.	
						інд.завд. (при наявнос					інд.завд. (при наявнос
1	2	3	4	5	6		9	10	11		
Розділ 1. Формування перекладацької компетенції в сфері техніки, IT та медицини											
Тема 1. Особливості перекладу технічних текстів: інноваційні технології та сучасні тенденції технічної еволюції.	30	0	15	0	10	5	0	0	0	0	0
Тема 2. Особливості перекладу IT- текстів: комп'ютери та інтернет-технології.	30	0	15	0	10	5	0	0	0	0	0

Тема 3. Особливості перекладу медичних текстів: медичне обслуговування та медичне забезпечення.	30	0	10	0	10	10					
Разом за семестр 1.	90		40		30	20		0	0	0	0
Розділ 2. Формування перекладацької компетенції у сфері юриспруденції, економіки та PR.											
Тема 4. Особливості перекладу юридичних текстів.	40	0	10	0	15	15	0	0	0	0	0
Тема 5. Особливості перекладу економічних текстів.	40	0	18	0	15	7	0	0	0	0	0
Тема 6. Особливості перекладу рекламних текстів.	40	0	20	0	10	10	0	0	0	0	0
Разом за семестр 2	120		48		40	32	0	0	0	0	0
Усього годин	210		88	0	70	52		0	0	0	0

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Особливості перекладу технічних текстів: інноваційні технології та сучасні тенденції технічної еволюції.	15
2	Тема 2. Особливості перекладу IT- текстів: комп'ютери та інтернет-технології.	15
3	Тема 3. Особливості перекладу медичних текстів: медичне обслуговування та медичне забезпечення.	10
4	Тема 4. Особливості перекладу юридичних текстів.	10
5	Тема 5. Особливості перекладу економічних текстів.	18
6	Тема 6. Особливості перекладу рекламних текстів.	20
Разом		88

6. Самостійна робота

Самостійна робота студентів передбачає: 1) систематичне виконання домашніх завдань з перекладу різножанрових текстів з акцентом на газетно-публіцистичні матеріали; 2) робота з аудіювання автентичних текстів та переклад цих текстів в аудиторії.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Особливості перекладу технічних текстів: інноваційні технології та сучасні тенденції технічної еволюції.	15
2	Тема 2. Особливості перекладу IT- текстів: комп'ютери та інтернет-технології.	15

3	Тема 3. Особливості перекладу медичних текстів: медичне обслуговування та медичне забезпечення.	20
4	Тема 4. Особливості перекладу юридичних текстів.	30
5	Тема 5. Особливості перекладу економічних текстів.	22
6	Тема 6. Особливості перекладу рекламних текстів.	20
Разом		122

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання (далі ІНДЗ) необхідне для систематизації, закріплення і розширення теоретичних знань і практичних умінь з дисципліни «Теорія та практика перекладу». ІНДЗ дозволяє студентам опанувати необхідні практичні навички аналізу теоретичних питань, вдосконалити навички самостійної роботи, оволодіти методикою ведення наукових досліджень, пов'язаних з темою ІНДЗ.

Метою виконання ІНДЗ є закріплення, поглиблення і узагальнення знань, отриманих студентами на лекційних і практичних заняттях з теорії та практики перекладу, а також набуття навичок аналізу теоретичних питань та їх ґрунтовного висвітлення.

При виконанні ІНДЗ студент повинен продемонструвати базові вміння у сфері науково-дослідної діяльності, а саме:

- вміти формувати теоретико-методологічну базу дослідження та відбирати відповідний матеріал;
- вміти формулювати актуальність, предмет, об'єкт, мету й завдання дослідження;
- вміти використовувати теоретичні положення дослідження в межах обраної методології для вирішення поставлених завдань на прикладі конкретного теоретичного питання.

ІНДЗ включає наступні елементи наукового дослідження:

- комплексний і системний підходи до вирішення поставленого завдання;
- використання сучасних теоретичних методологій і наукових розробок та досліджень за даною темою;
- застосування творчого підходу й відбиття власного бачення вирішення поставленого завдання.

Комплексний і системний підходи використовують для розкриття теми й полягають у тому, що предмет дослідження підлягає багатобічному вивченню: теоретичні положення, практичні рішення і наробітки, аналіз питання на матеріалі сучасної німецької мови. При цьому необхідно підтримувати взаємозв'язок, послідовність і логічність викладання матеріалу; використати сучасні теоретичні методології, наукові розробки і дослідження за даною темою.

Структура ІНДЗ:

1. **Титульний аркуш** містить:
 - назву вищого навчального закладу;
 - назву кафедри;
 - назву навчальної дисципліни;

- тему роботи;
- ПІБ студента, шифр академічної групи;
- ПІБ викладача, що перевіряв ІНДЗ.

2. **Зміст.** Містить назви розділів (параграфів і т.п.) письмової роботи, що відбивають логіку дослідження.

3. **Вступ.** Вступ містить огляд літератури з обраної теми (5-7 джерел), обґрунтування актуальності дослідження, формулювання його мети й завдань.

4. **Теоретична частина.** Розкриває сутність теоретичного поняття або концепції відповідно до теми дослідження, а також містить основні поняття та їх тлумачення.

5. **Практична частина.** Демонструє застосування теоретичних положень при практичному аналізі конкретного питання.

6. **Висновки.** У висновках указують результати, отримані при проведенні дослідження, пропозиції або рекомендації щодо вирішення поставленого завдання відповідно до результатів дослідження.

7. **Список літератури.** Джерела розміщують за абеткою прізвищ авторів або заголовків. Оформлення відбувається відповідно до затвердженого стандарту.

ІНДЗ оформлюється у такому вигляді:

- шрифт Times New Roman, 14, полуторний інтервал;
- поля: верхнє, нижнє, ліве - 20 мм, праве - 15 мм;
- нумерація починається з другої сторінки; номери сторінок вказуються у верхньому правому кутку;
- загальний обсяг роботи – до 15 сторінок друкованого тексту, при цьому практична частина має бути більшою за обсягом, ніж теоретична.

Орієнтовна тематика ІНДЗ

1. Гендерний аспект і його роль у перекладацькій діяльності.
2. Індивідуальний стиль перекладача і адекватність.
3. Морфологічні труднощі перекладу.
4. Послідовний переклад – специфіка і особливості.
5. Синтаксичні труднощі перекладу.
6. Специфіка перекладу рекламних текстів.
7. Сутність поняття «ідіолект».
8. Труднощі і специфіка синхронного перекладу.
9. Труднощі перекладу текстів науково-технічного стилю.
10. Труднощі перекладу текстів офіційно-ділового стилю.
11. Труднощі перекладу текстів публіцистичного стилю.
12. Труднощі перекладу текстів художнього стилю.
13. Усний переклад: його різновиди і специфіка.

9. Види контролю і система накопичення балів

Програмою курсу передбачені різнопланові заходи поточного, рубіжного та підсумкового контролю, що діагностують теоретичний та практичний рівні засвоєння студентами навчального матеріалу дисципліни.

Заходи **поточного** контролю засвоєння теоретичного матеріалу (**знань**) включають:

- термінологічний диктант (2 бали);
- усне опитування (3 бали);
- розгорнутий виступ із висвітленням теоретичного питання (5 балів).

Заходи **поточного** контролю набуття практичних навичок (**вмінь**) передбачають:

- виконання письмових творчих завдань за темами курсу у формі короткої доповіді;
- виконання письмових завдань із комплексного філологічного аналізу обраних мовних явищ.

Максимальна оцінка за кожний з видів роботи – 5 балів.

Заходом **рубіжного** контролю виступає **поточна атестація**, що відбувається у письмовій формі двічі на семестр. Поточна атестація передбачає розгорнуті відповіді на 5 питань теоретичного характеру (5 балів) та термінологічний диктант (5 балів).

Таким чином, максимальний семестровий рейтинговий бал студента за результатами аудиторної роботи, самостійної роботи та двох поточних атестацій становить 60 балів.

Заходами **підсумкового** контролю засвоєння студентами матеріалів дисципліни виступають **ІНДЗ та екзамен**.

Оцінювання ІНДЗ проводять за 20-бальною шкалою (17-20 балів - відмінно, 12-16 балів - добре, 5-11 балів - задовільно, 1-7 балів – незадовільно).

ІНДЗ оцінюється за такими критеріями:

- самостійність виконання;
- логічність і послідовність викладення матеріалу;
- повнота розкриття теми (проблемної ситуації або практичного завдання);
- обґрунтованість висновків;
- використання довідкової літератури;
- якість оформлення.

Для одержання оцінки **«відмінно»** студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки ІНДЗ;
- дотриматися усіх стандартів оформлення ІНДЗ;
- чітко, стисло й послідовно викласти теоретичний матеріал дослідження;
- переконливо продемонструвати реалізацію теоретичних положень дослідження на прикладі самостійного аналізу конкретного мовного явища;

Для одержання оцінки **«добре»** студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки ІНДЗ;
- дотриматися усіх стандартів оформлення ІНДЗ;
- чітко й послідовно викласти теоретичний матеріал дослідження;
- проілюструвати теоретичні положення конкретними прикладами з обраним мовним явищем;

Для одержання оцінки **«задовільно»** студент повинен:

- дотриматися основних стандартів оформлення ІНДЗ;
- надати розгорнуте визначення теоретичного поняття за темою дослідження;
- продемонструвати знання специфіки обраного мовного явища за темою ІНДЗ.

Оцінку «незадовільно» одержують студенти, роботи яких носять плагіативний або компілятивний характер, не відповідають заявленій темі, оформлені з порушенням основних стандартів тощо.

Остаточний **підсумковий** контроль засвоєння студентами навчального матеріалу дисципліни здійснюється у формі **екзамену**. Екзаменаційна картка складається з двох питань курсу. Студент має відповісти на теоретичне запитання та виконати практичну частину – знайти у тексті-оригіналі та тексті, що перекладено, певні перекладацькі трансформації, пояснити мету їх вживання і стилістичний ефект. На екзамені екзаменатор оцінює відповідь студента за 4-бальною національною системою і виставляє екзаменаційну оцінку “відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”. Підсумковий рейтинговий бал є сумою семестрового рейтингового балу та екзаменаційного балу. Для підрахунку підсумкового рейтингу екзаменаційна оцінка трансформується в екзаменаційні бали: “відмінно” - 20-18 балів, “добре” - 17-14 балів, “задовільно” - 13-10 балів, “незадовільно” – 1-9 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання у традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS.

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.

1. Кияк Т.Р. Теорія та практика перекладу (німецька мова) : підруч. для студ. Вузів: Нова Книга, 2006. 543 с.
2. Крушельницькая КГ., Попов М.Н. Советы переводчику: учебное пособие по немецкому языку для вузов. Москва, 2002. 320 с.
3. Латышев Л.К., Семенов А.Л. Перевод: Теория, практика и методика преподавания. – Москва, 2005. 192 с.
4. Міщенко Л. А. Посібник з художнього перекладу до курсу "Теорія і практика перекладу" (німецькою мовою). Вінниця, 2003. 176 с.
5. Федоренко Л.В. Основи неології та проблеми перекладу неологізмів: практикум для студентів IV курсу факультету іноземної філології денної та заочної форм навчання спеціальності "Переклад (німецька мова)".
URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2011/04/010702.pdf>
6. Haensch G., Lopez-Casero F. Deutsche Wirtschaftstexte zum Übersetzen Книга Deutschland: Max Hueber Verlag, 1989. 267 S.
7. Friedmar A. Literarische Übersetzung. Stuttgart : J.B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung, 1983. 103 S.

Додаткова:

1. Беспальченко Л. Semantische Probleme im Dolmetschverfahren anhand der gesellschaftlich-politischen Interviews // Наукові записки. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. С. 467-471
2. Вёглин Ч. Ф. Многоступенчатый перевод // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. Москва, 1978. С. 168-184.
URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Inozemni_movy/stat-i/obsee_ykonanie/teorii_praktika_perevoda/veglin_-_mnogostupen4atyj_perevod.pdf
3. Дзенс Н. И. Теория и практика перевода : уч. пос. по перев. с нем яз. на рус. и с рус. яз. на нем. СПб. : Антология, 2007. 560 с.
4. Коваленко А.Я. Науково-технічний переклад : Навчальний посібник. Тернопіль, 2001. 284 с.
5. Кур'янова М. О. Переклад дієслівних номінацій повинності в німецькомовних науково-технічних текстах.// Мовні і концептуальні картини світу. Київ : КНУ, 2002. Вип. 7. С. 290-296

Інформаційні ресурси

1. Deutschland.– Frankfurt am Main.– 1-6.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.magazine-deutschland.de
2. Vitamin: Електронний журнал з лексики та країнознавства німецької мови/Розробник Гете інститут, Мюнхен : веб-сайт. URL: www.vitamin.de
3. Informationszentrum von Goethe-Institut : веб-сайт. URL:<http://www.goethe.de>

Погоджено

з навчальним відділом

«_____»

Доповнення та зміни до робочої програми навчальної дисципліни

[illegible]